

**VERGİ
YARGILAMASI
HUKUKU**

KISA ÖZET

KOLAY AOF

1.ÜNİTE-VERGİ ANLAŞMAZLIKLARI/ UYUŞMAZLIKLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

VERGİ ANLAŞMAZLIĞI - VERGİ UYUŞMAZLIĞI

Toplumsal ilişkiler her zaman bir düzen içinde ve hukuk kurallarının belirlediği sınırlar çerçevesinde cereyan etmemekte; bazı hâllerde bu kurallara aykırı davranıldığı bilinmektedir. **Vergi**, devletin ve/ya da devletten vergilendirme yetkisi alan diğer kamu idarelerinin kamu harcamalarını karşılamak amacıyla kanuna dayanarak ve usûlüne uygun olarak, gerçek ve tüzel kişilerden, hukuki cebir altında, karşılıksız olarak ve geri vermemek üzere aldıkları paralardır. Vergi hukuku ilişkisi, vergi borcu ilişkisi ve/ya da vergi ödevi ilişkisi biçiminde somutlaşmaktadır. **Vergi ödevi ilişkisi**, vergi hukuku ilişkisi bağlamında bir şeyi yapmak veya yapmamak veya bir şeye katlanmak şeklinde ortaya çıkan ilişkiler bütünüdür. **Vergi borcu ilişkisi ise** vergi hukuku ilişkisinin daha çok mal varlığı ile ilgili hak ve ödevlere ilişkin kısmını ifade etmektedir. **Vergi ödevi**, bir vergi borcunun ödenmesi ve/ya da bu ödevle ilgili şekli yükümlülüklerin yerine getirilmesi biçiminde hem maddî hem de şekli boyuta ilişkin olabilmektedir.

Anlaşmazlıkların-Uyuşmazlıkların Kaynağı

Vergi idaresi ile vergi ödevlisi arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar/uyuşmazlıklar verginin tarh ve/ya da tahsil edilmesi aşamalarında yapılan işlemler ile ceza kesme işlemlerinden kaynaklanmaktadır.. Bunlar dışında, vergiye ilişkin olarak yürürlüğe konulan ve uygulanan kanunların Anayasaya, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ gibi genel düzenleyici işlemlerin kanunlara aykırılığı da çeşitli anlaşmazlıkların/uyuşmazlıkların ortaya çıkmasına yol açmakta, hatta birtakım uyuşmazlıkların kaynağını oluşturmaktadır.

VERGİ ANLAŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM YOLLARI

Devlet, kamu hizmetlerinin finansman ihtiyacını karşılamak üzere daha fazla vergi toplamak istemekte; kişiler ise kullanılabilir gelir miktarının azalmaması için daha az vergi ödemeyi tercih etmektedir. Vergi hukuku, bir bütün olarak devlet ile kişiler arasındaki çıkarlar dengesini kurmaya ve korumaya çalışmaktadır. Vergi idaresi ile vergi ödevlileri arasında vergi hukuku uygulamalarına ilişkin olarak ortaya çıkan anlayış farklılığına ve/ya da aynı konuda tarafların aynı yönde düşünmemeleri hâline **vergi anlaşmazlığı** denilmektedir. Türk vergi hukukunda vergi anlaşmazlıklarının (idarî aşamada) çözümünü sağlayan kurumların başında uzlaşma ve hata düzeltme gelmektedir. Bunlar dışında, cezalarda indirim ile pişmanlık ve ıslah kurumları da vergi anlaşmazlıklarının (idarî aşamada) çözümüne yardımcı olmaktadır.

Uzlaşma

Uzlaşma, vergi dairesi ile vergi ödevlisinin ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergilerle bunlara ilişkin vergi ziyai cezaları üzerinde karşılıklı görüşme ve pazarlık sonucu anlaşmaya varmaları; konuyu uyuşmazlık hâline getirmemeleridir. Uzlaşma, varlığını haklı göstermek için ileri sürülen olumlu gerekçelerin olmasına ve birçok ülkede yaygın bir uygulama alanı bulmasına rağmen, çeşitli açılardan eleştirilmektedir.

Konusu ve Kapsamı

Uzlaşmanın konusu, vergi idaresi tarafından yapılan vergi tarhı ve ceza kesme işlemlerinden kaynaklanan anlaşmazlıkların vergi idaresi ile vergi ödevlisinin varacağı mutabakat sonucu sona erdirilmesidir. Uzlaşmanın kapsamına, bir vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek olan ve/ya da kesilecek olan cezalar ile idare tarafından ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen bütün vergi, resim ve harçlar ile bunlara ilişkin olarak kesilen vergi ziyai cezaları girmektedir

Uzlaşmanın Türleri

Türk Vergi Sistemi'nde uzlaşmaya tarhiyat öncesi ve tarhiyat sonrası olmak üzere iki ayrı aşamada başvurulabilmektedir.

Tarhiyat Öncesi Uzlaşma

Tarhiyat öncesi uzlaşma, tarh aşamasından önce, idare ile vergi ödevlisi arasında vergi incelemesine dayanılarak tarh edilecek vergi ve kesilecek cezalarda anlaşmaya varılmasıdır. Tarhiyat öncesi uzlaşmanın, inceleme raporunun vergi dairesine tesliminden, yani verginin idare tarafından tarh edilmesinden önce gerçekleştirilmesi gerekir. Tarhiyat öncesi uzlaşma talepleri, incelemenin herhangi bir aşamasında, yazılı olarak yapılmak zorundadır. Tarhiyat öncesi uzlaşma komisyonu, davet yazısında belirtilen gün ve saatte üyelerin tamamının katılması ile toplanır.

VERGİ YARGILAMASI HUKUKU

Tarhiyat Sonrası Uzlaşma

Vergi Usul Kanunu'nun Ek 1-10'uncu maddelerinde usul ve esasları belirtilen uzlaşmaya **tarhiyat sonrası uzlaşma** denilmektedir. Tarhiyat sonrası uzlaşma, vergi tarh edildikten ve/ya da ceza kesildikten sonra, idare ile vergi ödevlisi arasında tahakkuk edecek olan vergi aslı ve/ya da vergi cezası konusunda varılan anlaşmadır. Uzlaşma için verilen talep dilekçeleri Uzlaşma Komisyonu Başkanlığına hitaben yazılır. Uzlaşma Komisyonu tarafından talebin incelenmesi sonucunda vergi ödevlisine uzlaşma yer, saat ve tarihi yazılı olarak ve uzlaşma tarihinden en az 15 gün önce bildirilmek durumundadır.

Uzlaşmanın Sonuçları

Uzlaşma komisyonu tarafından düzenlenen uzlaşma tutanakları kesin nitelikte olup, gereği vergi dairesi tarafından derhal yerine getirilir. Tarhiyat öncesi uzlaşmanın temin edilememiş veya uzlaşma görüşmelerinde uzlaşmaya varılamamış olması hâlinde yükümlüler veya ceza muhatabı olanlar verginin tarhından ve cezanın kesilmesinden sonra uzlaşma talep edemezler Tarhiyat sonrası uzlaşmada ise uzlaşılan miktar ölçüsünde vergi borcunun yanı sıra vergi cezası da sona ermektedir

Vergi ödevlisi, uzlaşma talebine konu yaptığı vergi/ceza ihbarnamesine karşı uzlaşma talebinden önce dava açmışsa dava uzlaşma talebinin sonuçlanmasından önce Vergi Mahkemesi tarafından incelenemez. Herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz kalır.

Hata Düzeltme

Vergi alacağının doğmasından sonra verginin tahsil edilebilir hâle gelmesi için tarh ve tahakkuk aşamalarından geçmesi gerekmektedir. İşte, bu aşamalarda gerek vergi ödevlisi gerekse vergi idaresi tarafından bazı hatalar yapılabilmektedir Hata düzeltme, hem vergiler hem de cezalar bakımından başvurulabilecek bir yoldur. Vergi Usul Kanunu'nun 116'ncı maddesinde **vergi hatası**, vergiye ilişkin hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenilmesi veya alınması olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan hareketle, **vergi cezasında hatayı** da vergi cezasına ilişkin hesaplarda veya cezalandırmada yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi cezası kesilmesi veya alınması olarak tanımlamak mümkündür.

Hesap Hataları

Vergi Usul Kanunu'nun 117'nci maddesinde hesap hataları; matrah hataları, vergi miktarında hatalar ve verginin mükerrer olması şeklinde sınıflandırılmaktadır.

- ◆Matrah hataları, ◆Vergi miktarında hatalar ◆Verginin mükerrer olması,

Vergilendirme Hataları

Vergi Usul Kanunu'nun 118'inci maddesinde vergilendirme hataları, yükümlünün şahsında, yükümlülükte, verginin konusunda, vergilendirme veya muafiyet döneminde hata şeklinde sayılmaktadır. ◆Yükümlünün şahsında hata ◆Verginin konusunda hata

- ◆Vergilendirme veya muafiyet döneminde hata

Hataların Düzeltmesi Usulü

Vergi hatasının, • ilgili memurun hatayı bulması veya görmesi,

- Üst memurların yaptıkları incelemeler sırasında farkedilmesi,
- Teftiş ve/ya da vergi incelemesi sırasında belirlenmesi,
- Vergi ödevlisinin başvurması sonucunda ortaya çık(arıl)ması mümkündür.

Re'sen Düzeltme

Tereddüde yer vermeyecek derecede açık ve mutlak olarak tesbit edilebilen vergi hatalarının vergi idaresi tarafından re'sen düzeltilmesi mümkündür. Kendi aleyhlerine düzeltme yapılan kişilerin düzeltme işlemine karşı vergi mahkemesinde dava açma hakları bulunmaktadır.

Talep Üzerine Düzeltme

Vergi ödevlileri, vergilendirme ile ilgili işlemlerdeki hataların düzeltilmesini vergi dairesinden yazılı olarak talep edebilmektedir. Vergi mahkemesi, Bölge idare Mahkemesi ve Danıştay'dan geçmiş olan vergilendirme işlemlerinde vergi hataları bulunduğu takdirde, bu hataların, yargı kararları kesinleşmiş olsa bile, düzeltme yoluyla düzeltilebilmesi mümkündür.

Cezalarda indirim

Cezalarda indirim, vergi ödevlisi adına ikmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi aslı ile indirimlerden sonraki cezaları, ihbarnamenin tebliğ tarihinden itibaren tuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurmak ve dava açmamak kaydıyla vadesinde veya teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirmesi hâlinde, kesilmiş olan vergi cezalarında belli oranlarda indirim ya-

VERGİ YARGILAMASI HUKUKU

pılmasıdır. Vergi ödevlisi, başvurması hâlinde şartlarını yerine getirmek kaydıyla indirim imkânından otomatik olarak yararlanmaktadır. Bu kurum, cezalarda otomatik indirim olarak da nitelendirilmektedir

Kapsamı

Cezalarda indirimin kapsamını üç alt başlık altında ele almak mümkündür:

- ◆ Vergi türü bakımından
- ◆ Cezanın türü bakımından
- ◆ Tarhiyatın türü bakımından

Şartları

Cezalarda indirim kurumundan yararlanabilmek için, vergi/ceza ihbarnamesine karşı dava açılmaması; indirimli ödeme talebinde bulunulması ve vergi aslı ile indirimden arta kalan cezanın süresi içinde ödenmesi gerekir.

Cezalarda indirim Oranı

Cezalarda indirim oranları;

- vergi ziyai cezasında birinci defasında yarısı, daha sonra kesilenlerde üçte biri,
- usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezalarında üçte biridir. ilgili taraftan, cezalarda indirime ilişkin hükümlerin uygulanmasının talep edilmesi, tarhiyatı dava konusu yapmadan verginin aslının kabulü anlamına gelir.

Pişmanlık ve Islah

Vergi Usul Kanunu'nun 371'inci maddesinde düzenlenen **pişmanlık ve ıslah**, vergi kanunlarına aykırı davranışlarını kendiliğinden bir dilekçe ile ilgili makamlara haber veren vergi ödevlisine, haber verme tarihinden itibaren 15 gün içinde, hiç vermemiş olduğu beyannameyi vermesi, eksik beyanını tamamlaması ya da yanlış beyanını düzeltmesi ve aynı süre içinde ödeme süresi geçmiş olan vergileri pişmanlık zammı ile birlikte ödemesi hâlinde, vergi ziyai cezasının kesilmesini ya da (iştirak hâlinde işlenenler dahil olmak üzere) kaçakçılık suçuna ilişkin koğuşturma yapılmasını ve cezaya hükmolunmasını önleyen bir kurumdur.

Pişmanlık ve Islah Kurumunun Kapsamı

Pişmanlık ve ıslah, zamanında yapılmamış beyanın yapılmasına ya da yanlış veya eksik yapılmış beyanın düzeltilmesine imkân sağlayan bir kurumdur. Bu bakımdan, beyan üzerinden tarh ve tahakkuk ettirilen vergiler için geçerlidir. Pişmanlık ve ıslah kurumu, vergi ziyai cezasının kesilmesini; iştirak hâlinde işlenenler dahil olmak üzere kaçakçılık suçunun koğuşturulmasını ve/ya da buna ilişkin cezaya hükmolunmasını önlemektedir

Pişmanlık ve Islah Kurumundan Yararlanabilmenin şartları Kendiliğinden Haber Verme

Emlak vergisi dışında kalan beyana dayanan vergilerde, vergi ziyai cezasını gerektiren ya da (iştirak hâlinde işlenenler dahil olmak üzere) kaçakçılık suçu oluşturan kanuna aykırı fiillerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber veren vergi ödevlisine, kanunda belirtilen kayıt ve şartlarla vergi ziyai cezası kesilemez ve/ya da koğuşturma yapılamaz, cezaya hükmolunamaz

Beyanda Bulunma

Kendiliğinden haber verme, vergi ödevlisinin cezalandırılmaması için gereklidir fakat yeterli değildir. Vergi ödevlisinin bundan başka yerine getirmesi gereken ödevleri de vardır.

Verginin Pişmanlık Zammı ile Ödenmesi

Pişmanlık ve ıslah kurumundan yararlanabilmek için yerine getirilmesi gereken son şart; vergi ödevlisi tarafından haber verilen ve ödeme süresi geçmiş olan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay ve kesri için gecikme zammı oranında bir pişmanlık zammı ile birlikte haber verme tarihinden başlayarak 15 gün içinde ödenmesidir.

Pişmanlık ve Islah Kurumundan Yararlanmanın Sonuçları

Vergi ödevlisinin pişmanlık ve ıslah şartlarını yerine getirmesi hâlinde, kendisine vergi ziyai cezası kesilemez. Ayrıca belirtilen şartlara uygun olarak bildirilen kaçakçılık suçları için pişmanlık hükümlerinden yararlanılabileceği gibi (VUK.m.359), iştirak hâlinde işlenen suçlar için de ceza verilmez

VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM YOLU

Türk vergi hukukunda kabul edilen anlaşmazlıkların çözüm yollarından birine ve/ya da birkaçına başvurulmasına rağmen, vergi anlaşmazlıklarının çözüme kavuşturulamaması hâlinde, başvurulacak yol, yargısal çözüm yoludur. Vergi idaresi ile vergi ödevlisi arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkların, taraflar arasında çözümlenmesi her zaman mümkün olamamaktadır. Taraflar arasında çıkan bir uyuşmazlığı

VERGİ YARGILAMASI HUKUKU

çözmekle görevli kişi ya da kişilere **hakem**; makama, **mahkeme**; mahkemeye intikal ettirilen anlaşmazlığa, **uyuşmazlık**; vergi idaresi ile vergi ödevlisi arasında ortaya çıkan vergi anlaşmazlıklarının uyuşmazlık hâline gelmeden taraflar arasında çözümlenmesini sağlayan kurumlara **vergi anlaşmazlıklarının çözüm yolları**; vergi anlaşmazlıklarının çözümlenememesi sonucu oluşan uyuşmazlığın yargı organları aracılığıyla çözümlenmesine de yargısal çözüm yolu denilmektedir.

Türk hukukunda vergi uyuşmazlıkları, üç mercili ve iki dereceli olarak düzenlenmiş olan vergi yargısı organları tarafından çözümlenmektedir

VERGİ ANLAŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM YOLLARI-YARGI YOLU İLİŞKİSİ

Türk hukukunda vergi anlaşmazlıklarının çözüm yollarına, kural olarak, vergilendirme işlemlerinin tarh/tahakkuk ile tahsil aşamalarında başvurulmaktadır. Ancak vergi anlaşmazlıklarının çözüm yollarının, kural olarak, kamu alacağının tarh aşaması öncesi ve tarh aşamasına ilişkin olarak bir işlevinin bulunduğu unutulmamalıdır. Bu başlık altında, vergi anlaşmazlıklarının çözüm yolları olarak kabul edilen uzlaşma, hata düzeltme, cezalarda indirim ile pişmanlık ve ıslah kurumlarından yararlanmak istenilmesi hâlinde hangi hâllerde yargı yoluna başvurulabileceği konusu ele alınmaktadır.

Uzlaşma - Yargı Yolu ilişkisi

Tarhiyat öncesi uzlaşmaya başvurulması ve/ya da davet edilmesi üzerine, uzlaşmanın sağlanması hâlinde, uzlaşılan vergi ve/ya da ceza hakkında yargı yoluna gidilemez. Vergi anlaşmazlıklarının çözüm yollarından tarhiyat sonrası uzlaşma yoluna başvurulması ve uzlaşmanın sağlanması hâlinde, uzlaşılan vergi ve/ya da ceza hakkında yargı yoluna gidilemez. Uzlaşmanın temin edilememesi ve/ya da uzlaşmanın sağlanamaması hâlinde yargı yoluna gidilebilmektedir. Uzlaşmaya başvurma dava açma süresini durdurma ve/ya da kesme etkisine sahip değildir.

Hata Düzeltilme - Yargı Yolu ilişkisi

Vergi Usul Kanunu'nun 116-118'inci maddelerinde belirtilen vergi hataları dışında kalan hukuka aykırılık iddialarının vergi idaresi tarafından giderilmesi, yani bu tür işlem sakatlıklarının hata düzeltme yoluyla düzeltilmesi mümkün değildir. Dava açma süresi içinde hata düzeltme yoluna başvurulması hâlinde, dava açma süresi durmaktadır. Dava açma süresi geçtikten sonra fakat düzeltme zaman aşımı süresi içinde hata düzeltme yoluna başvurulması hâlinde, vergi dairesinin olumsuz cevabı üzerine yargı yoluna başvurulamamaktadır.

Cezalarda indirim - Yargı Yolu ilişkisi

Cezalarda indirimden yararlanabilmek, dava açmama şartına bağlıdır. Bu itibarla, hem cezalarda indirimden yararlanılması hem de yargı yoluna gidilmesi mümkün değildir.

Pişmanlık ve ıslah - Yargı Yolu ilişkisi

Vergi idaresi ile vergi yükümlüsü arasında çıkması muhtemel anlaşmazlık ve/ya da uyuşmazlıklar, kanda belirtilen şartları yerine getiren vergi ödevlisinin pişmanlık ve ıslah kurumundan yararlandırılması yoluyla önlenmektedir.

Genel Değerlendirme

Sistem, vergilendirme işlemlerine karşı vergi ödevlisine tanınan hukukî imkânlardan aynı anda birlikte yararlanma hakkı tanımamaktadır. Vergi ödevlisinin vergi anlaşmazlıklarının çözüm yolları ve/ya da yargı yoluna başvurusu yönündeki temel tercihini, başvurduğu yoldan kendi lehine çıkacak sonuçta yönelik beklentileri belirlemektedir.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/vergi-yargilamasi-hukuku-ady212u?search=MLY408U>